

tanulókkal szakköri foglalkozások keretében végzett a Dienes-féle konstruktivitás, matematikai változatosság és dinamika elvének megfelelően.

A kötet befejező írása Papp Jánosé. „*A család és a környezet szerepe egy individuum dalkészletének gyarapodásában*” című tanulmány témája az erdélyi származású, de 1943-tól berekfürdői lakos és annak hatalmas, több mint 1100 darabból álló dalkészlete. A közölt részlet a dalkészlet forrásait mutatja be. Legalapvetőbbnek és leggazdagabbnak találta a szülői házat. Az édesanya több mint 100 dallammal alapozta meg Kocsis Gazsi Gáspár zenei műveltségét. Második dalforrása a szülői házban tevékenykedő asszonyfonók voltak. Ezt követték az iskola és a falu gyermektársadalmának összefüvetei, a lakodalmas és temetkezési alkalmas; a gyerekek részére szervezett kis-fonók, a kalákában végzett falusi munkaalkalmak; a korzó, a katonaság, a kocsmák stb. A szerző ezzel a tanulmányával a „populáris pedagógia” intézményeinek egy adott egyéniség dalkultúrájának gyarapításában betöltött szerepére kívánta felhívni a figyelmet. A dolgozatban Kocsis Gazsi Gáspárt nemcsak „nótafa” szerepében ismerhetjük meg, hanem a dalok továbbadásának szerepében is.

Összegező értékelésként megállapíthatjuk, hogy tanítóképző főiskoláinkon a gyakorlati nevelő- oktató mellett eleven és sokrétű, tudományos igényű kísérletező, kutató tevékenység folyik, s ebben az egyes szaktudományok növekvő szerepet kaptak.

SOMOS LAJOS

JACQUES LADSOUS: L'ÉDUCATEUR DANS L'ÉDUCATION SPÉCIALISÉE

Különleges nevelési feladatokat ellátó nevelők

Párizs, 1977. Édition ESF. 180 oldal

Az „éducateurs spécialisés” a francia pedagógustársadalomnak olyan rétegét alkotják, amely elkülönül a nevelők más csoportjaitól státus, továbbá a képzés helye és rendszere szempontjából. Feladatuk *azoknak a gyerekeknek, fiataloknak a gondozása és nevelése, akik nem tudnak beilleszkedni a társadalomba* (jeunes inadaptés): rossz a látásuk, hallásuk, mozgásszervi zavarok nehezítik helyzetüket, testi vagy szellemi fogyatékoságban szenvednek, vagy környezetük akadályozza normális fejlődésüket, illetve bűncselekményt követtek el. Tehát: nem ugyanaz a működési területük, mint nálunk a gyógypedagógusoké, de bizonyos gyógypedagógiai feladatokat is ellátnak. Vannak közöttük olyan felügyelők, akik a családjukkal élő hátrányos helyzetűek, veszélyeztetett helyzetűek szociális és pszichikai gondozását végzik, ezeket a mi terminológiánk szerint patronálóknak nevezhetnénk. Más részük az internátusokban elhelyezett gyerekek, serdülők nevelésével foglalkozik, az aprómunka azonban nem az Ő feladatuk, hanem a kevesebb iskolázottságú felügyelőké (surveillants), akiknek a szerző nagyobb anyagi és erkölcsi megbecsülést követel.

Ladsous a C. E. M. E. A. (az „aktív nevelés” módszereinek oktatására létesült intézmény) munkatársa; szakterülete a beilleszkedési nehézségekkel küzdők nevelőinek, felügyelőinek képzése és továbbképzése.

Szerinte a beilleszkedés nehézségeinek fő okát nem a gyerekekben, hanem a társadalomban kell keresni. A társadalom nem szereti, ha valaki különbözik a többi embertől, a szerinte normálisoktól, ha másként él vagy gondolkodik, és igyekszik az ilyeneket korlátokkal körülvenni. Mint jelentős veszélytényezőt említi a *társadalmi egyenlőtlenségeket*. De nem lázít; bár az egész könyv bíráló, bizonyos megértést mutat és kíván a kormányzat nehézségei iránt.

Az első rész a hivatás leírásával, nevelési és szociális vonatkozásaival foglalkozik, főként pedig a szerzőnek ezzel kapcsolatos személyes véleményét részletezi. A második rész témája az „éducateurs spécialisés” képzése. Az iskolai rendszerű képzés legmagasabb fóruma jelenleg a montpellier-i egyetem, ahol a pályára készülők három évi tanulás után oklevelet kapnak. Sajnos, a könyvből keveset tudunk meg magáról a képzésről, inkább annak a részletes leírását olvashatjuk, aminek lenni *kellene*.

Már a kiválasztás rendszerét is bírálja. Az egyetem szelektál, de ez inkább felvételi vizsga, mint pályaalakalmassági vizsgálat. A felvételre természetesen csak érettségizettek jelentkezhetnek, holott akadnának alkalmas egyének az érettségivel nem rendelkező fiatalok között is. Jobb lenne a jelentkezőket a mindennapi gyakorlat mélyvizébe dobni, s ott kiválasztódnának a pályára alkalmasak. A tanulás és a gyakorlat párhuzamosan, illetőleg egymással váltakozva történhetne.

Sűrűn kellene konferenciákat tartani, amelyeken a nevelők és a jelöltek beszámolhatnának munkájukról, kicserélnék tapasztalataikat, kérdéseket tennének fel. Jó lenne, ha a képzést végző oktatók is elmennének időnként a napi munka sűrűjébe. Nem becsüli le a tudás értékét, ellenkezőleg, szorgalmazza a magas általános műveltséget, a társadalmi tájékozottságot és a neveléslelektan néhány speciális ágazatának alapos ismeretét.

A könyv végén a szerző nyíltan kimondja: véleménye szerint *a gondok nem szűnhetnek meg a kapitalista társadalomban*, munkatársai csak szocialista rendszerben juthatnának hozzá azokhoz a lehetőségekhez és eszközökhöz, amelyek kielégítő sikerhez segítenék őket.

A második részt két függelék követi. Az első kislexikon jellegű, a második a munkát szabályozó kormányrendeleteket ismerteti.

A könyv előadási módszere, stílusa inkább szónoki, mint értekező. Hosszú oldalak, egész fejezetek olyan jellegűek, mintha szövegük a fiatal nevelők diplomakiosztó ünnepségén hangzott volna el igazgatói beszédként.

Szép szándékú beszámoló a szerző tevékenységéről és jobbító igyekezetéről, de a szubjektivitás kissé elfedi a szakmai értékeket és tanulságokat. Egy fontos kérdést felvet számunkra: nem lenne-e célszerű ilyen jellegű pedagógusképzést szervezni Magyarországon? A veszélyeztetett gyermekek ügye nem nehezedne mindenestül a gyámhatóságokra (meg a pedagógusokra, akiket csak „normális” gyerekek nevelésére készítettek fel), minden nehéz nevelési helyzetben közvetlenül lehetne kompetens szakemberhez fordulni; elkerülhetnénk például azt az egyre-másra előforduló kínos vitát, hogy a gyógypedagógiára irányított gyerek valóban gyógypedagógiai alany vagy sem.

A szorosán vett szakpedagógiai műhelymunkáról kétségtelenül kevesebbet tud meg az olvasó, mint amennyit száznyolcvan nagy oldalon meg lehetne tárgyalni. Viszont a társadalmi kitekintések miatt igen tanulságos szociológiai jelzés ez a könyv a francia pedagógustársadalom közérzetéről.

BÁN ERVIN

SZERZŐINK

Dr. *Bernáth* József, a neveléstudományok kandidátusa, főisk. tanár (Tanárképző Főiskola, Pécs), dr. *Horváth* Márton, a neveléstudományok doktora, igazgató (MTA Pedagógiai Kutatócsoport, Budapest), dr. *Mihály* Ottó, a neveléstudományok kandidátusa, osztályvezető (MTA Pedagógia Kutatócsoport, Budapest), *Páldi* János gimnáziumi igazgató (Szolnok), dr. *Kozéki* Béla, a pszichológiai tudományok kandidátusa, tud. főmunkatárs (MTA Pszichológiai Intézete, Budapest), *Xantus* Gyuláné dr. ny. tud. munkatárs (Országos Pedagógiai Intézet, Budapest), *Havas* Péter tud. munkatárs (ELTE TTK Budapest), dr. *Szeléndi* Gábor főisk. docens (Tanítóképző Főiskola, Kaposvár), dr. *Tóth* Lajos, a neveléstudományok kandidátusa, tanszékvezető főisk. tanár (Mezőgazdasági Főiskola, Szarvas), dr. *Gáspár* László, a neveléstudományok kandidátusa, igazgató, (Szentlőrinc), dr. *Simon* Gyula, a neveléstudományok kandidátusa, főtitkár (Magyar Pedagógiai Társaság, Budapest), dr. *Ballér* Endre, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens (KLTE Debrecen), Müllerné dr. *Seres* Ágota tanársegéd (Tanítóképző Főiskola, Esztergom), dr. *Heinz*–*Gerd Rackow* egy. docens (W. Pieck Universität, Rostock), dr. *Breznyánszky* László tanársegéd (KLTE Debrecen), dr. *Arató* Ferenc, a neveléstudományok kandidátusa, főigazgató (Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest), dr. *Földes* Éva, a neveléstudományok doktora, c. egy. tanár, tud. tanácsadó (MTA Pedagógiai Kutatócsoport, Budapest), dr. *Mészáros* István, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens (ELTE Budapest), dr. *Bajkó* Máttyás, a neveléstudományok kandidátusa, egy. docens, (KLTE Debrecen), *Kovácsné Szabó* Márta főelőadó (Magyar Unesco Bizottság, Budapest), dr. *Zakar* András egy. tanársegéd (JATE Szeged), dr. *Sass* Attila egy. tanársegéd (KLTE Debrecen), dr. *Somos* Lajos ny. főisk. tanár (Eger), dr. *Bán* Ervin egy. nyelvtanár (Műszaki Egyetem, Budapest)